

رساله حاتمیه

نوشته شده در ۸۹۱ ه. ق.

تألیف

حسین بن علی بن اعطی کاشفی
(۸۴۰-۹۱۰ ه. ق.)

تصحیح و تعلیقات
باقر قربانی زرین

شبه 12 فروردین 1396 - 17:10

انتشار رساله حاتمیه؛ زندگی و داستان‌هایی درباره حاتم طایی

حاتم طایی (حاتم الطائی) نامی آشنا برای فرهنگ و ادبیات مشرق‌زمین است.

حاتم طایی (حاتم الطائی) نامی آشنا برای فرهنگ و ادبیات مشرق‌زمین است.

اکنون رساله حاتمیه؛ ای کهن و مربوط به قرن نهم هجری، درباره زندگی و داستان‌هایی که از بخشندگی او بر سر زبان‌هاست با تصحیح باقر قربانی زرین از سوی نشر میراث مکتوب منتشر شده است.

رساله حاتمیه با ذکر نسب و حسَب حاتم طایی ادامه می‌دهد و داستان کودکی حاتم و سپس دوران جوانی وی و چگونگی خواستگاری و ازدواج او با مایه طرح می‌دهد و پس از آن حکایتهای خواندنی حاتم و بخشش‌های افسانه‌گونه او، که حاتم را به چهره‌های اسطوره‌ای تبدیل کرده، نقل می‌دهد. اسلام آوردن دختر حاتم، سَفَّانه، و پسر حاتم، عَدی و سپس مدح سلطان حسین بایقرا پایان‌بخش کتاب است.

آنچه در رساله حاتمیه جالب و عجیب است نقش زنان در زندگانی و حکایت‌های حاتم طایی است: مادر حاتم، همسرش مایه، پیرزنی که حاتم مهمانش می‌دهد و دختر حاتم.

مؤلف کتاب (کاشفی) در پدیدآوردن این رساله از منابع متعددی سود جست که مصحح در بخش تعلیقات به آنها اشاره کرده است ولی نام هفت کتاب در متن رساله حاتمیه آمده است که عبارتند از: بوستان سعدی، تحفه ملکی، جامع الحکایات، جواهر الاماره و عناصر الوزاره، زلال الصفا فی سیره المصطفی، سُبْحَة الابرار و گلستان سعدی.

در مقدمه مصحح، زندگانی و آثار کاشفی و روزگار او بطور مبسوط تحلیل شده و آثار او واکاوی شده است. چاپ‌های پیشین رساله حاتمیه و ویژگی‌های این چاپ نیز از مباحث مقدمه مصحح است.

در بخش تعلیقات نیز افزون بر توضیحات لغوی و ترجمه و شرح عبارت‌های عربی، مآخذ حکایات و اشعار متن آمده و به نظایر مضامین کتاب در آثار منظوم و منثور پیشین اشاره شده است.

مصحح برای تصحیح، نگارش مقدمه و تعلیقات کتاب به بیش از 280 منبع به زبان‌های گوناگون مراجعه کرده که فهرست آنها در پایان کتاب در کنار دیگر فهرست‌ها آورده است.

این کتاب پیش از این از سوی مرحوم دکتر محمدرضا جلالی نایینی هم تصحیح شده بود.

رساله حاتمیه (نوشته شده در 891 ه. ق.) // مؤلف: حسین بن علی بیهقی واعطی (کاشفی) // مقدمه، تصحیح و تعلیقات: باقر قربانی زرین / ناشر: مرکز پژوهشی میراث مکتوب، چاپ اول زمستان ۱۳۹۵ / قیمت: وزیری و شومیز ۱۸۰۰۰ تومان و جلد سخت: ۲۸۰۰۰ تومان / ۲۵۸ صفحه.